



Форум  
“Злагода в Україні:  
шлях до примирення”

2014

Шановне товариство,

Сьогодні українцям потрібно об'єднуватися заради розбудови міцної держави та консолідованого суспільства. Я радий, що ідея щодо проведення Міжрегіонального Студентського Форуму "Злагода в Україні: шлях до примирення", який уже втретє організують Київський ресурсний центр випускників Американських Рад спільно із ГО "Український центр злагоди", знайшла своє втілення та успішно продовжується. Цей збірник віддзеркалює результати та пропозиції наших випускників американсько - українських програм. Сподіваюсь, думки тут висвітлені, спонукатимуть читачів до активної громадської позиції.

**Ярема Бачинський**

директор Американських Рад  
з міжнародної освіти: ACTR/ACCELS

## Володимир Вальков, Львів Випускник програми FLEX 2004

### *Концепція розбудови нової України*

Будуючи програму для розвитку України потрібно бути максимально відвертим. У нас зараз розсипається кожна галузь і ми маємо тисячі проблем, кожна з яких є фактично гострою і болючою. Все-таки треба десь починати і для розбудови нової України ми маємо визначити якою має бути демократія і на які принципи нам слід опиратися.

### *Якою має бути демократія в новому українському суспільстві?*

Нам потрібно рухатись в сторону від патерналізму та інших пережитків комунізму. Для цього новітня Україна повинна попрощатися із “совком”, тобто з радянською системою мислення і діяльності. Натомість Україна має рухатись назустріч демократичності.

Демократія, на відміну від повсякденного і спрощеного розуміння, НЕ є пануванням більшості. Така інтерпретація цього поняття повністю компрометує усі демократичні цінності і з часом призводить до тиранії більшості. Демократія це перш за все повага до індивідуальної людини, до її прав та свобод, до її бажання самореалізації на чесних та рівних умовах.

Демократія це ширше поняття, а наше побутове і розповсюджене розуміння створилось під враженням того, як працює виборча система, де кандидат із 51% голосів вважається легітимним, а решта 49% виборців нібито програють і мають сердито мовчати та чекати на наступні вибори. Демократичний народний обранець повинен працювати таким чином, аби об'єднувати своїх виборців. В іншому випадку суспільство буде поляризуватися і йому будуть нав'язуватись штучні проблеми, буде створюватись видимість штучного, а не



реального розколу нашого суспільства. Саме в єдності через демократію полягає майбутня сила України.

### *Якими мають бути пріоритети нової України?*

#### *Прозорість влади*

Без прозорості, забезпечення людської гідності та подолання корупції буде неможливим. Вже безліч разів були придумані всеможливі реформи, але жодна з них не досягнула бажаних результатів. Чому? Через те, що усі вони проводились за лаштунками, у непрозорий спосіб.

Прозорість є політичною та економічною складовою. Водночас вона є потрібна для здобуття довіри до влади серед населення, довіри до державних інституцій і для забезпечення належного економічного розвитку України шляхом перекреслення усіх схем по викраданню бюджетних коштів.

Прозорість має стати наріжним каменем усіх майбутніх реформ в Україні та усіх дій влади. Дуже легко зрозуміти обурення як працівників, так і роботодавців, короті разом сплачують височен-

ні податки і при цьому за ці податки не отримують належні інфраструктуру та сервіси.

Зараз усі садочки, школи, університети, лікарні та інші галузі – усе висить на шиї самих людей, батьків. Якщо батьки чи громада вирішує допомогти цим закладам через благодійні внески, то має бути створений прозорий банківський рахунок і це дозволить забезпечити цілкове використання коштів.

За допомогою прозорості та без розкрадання грошей платників податків усі ці галузі можна розпочати поступово налагоджувати. Нам добре відомо, що Україна має вигідне географічне розташування і безліч інтелектуальних, природних, туристичних ресурсів для того, щоб стати процвітаючою країною. Ми також прекрасно розуміємо, що економічного добробуту можна досягнути тільки крок за кроком, але навіть ці поступові зміни потрібно бачити.

### ***Спільна відповідальність***

Спільна відповідальність за теперішнє та майбутнє України передбачає відмови від поняття, що усім має керувати “влада”. Наше життя є нашим, а не чийсь. Ми, як громада, маємо мати можливість брати активну роль у побудові нашого життя. Отже, бізнесмени мають створювати приватні фонди на стипендії для студентів. Для цього бізнесменам треба створити систему заохочень, як наприклад, зменшення податків на ту суму, яку вони дарують у вигляді безповоротної допомоги студентам, лікарням, спортивним комплексам, культурним заходам, закладам та ін. Конкретних прикладів можна придумати тисячі і багато з них уже придумані самими ж працівниками різних галузей.

### ***Національна безпека***

Потрібно остаточно визнати, що ми живемо у дещо іншому світі, зовсім не в тому, до якого багато людей звикли за

радянський період і більше не в тому, у якому ми жили до Майдану, як унікального явища низинної демократизації на пост-радянському просторі, і тим паче вже не в тому періоді, в якому ми жили до військового вторгнення Росії на суверенну територію України.

Військова інтервенція Росії показала наскільки незахищеною та вразливою є Україна у плані безпеки та обороноздатності. В той же час, це подія дала нам можливість зрозуміти наскільки ми любимо свою державу. Російська агресія також відновила повагу до військових, котрі зберегли присягу на вірність Україні, незважаючи на надскладні умови.

За час безпричинної та абсолютно злочинної російської агресії усі ми переконалися в тому, що Україні потрібна потужна і обороноздатна армія. Слово “потужність” у сучасному світі, перш за все, означає мобільність, високотехнологічність та підготовленість.

Для України перспективним є вступ в НАТО. На шляху до НАТО країни проходять ті реформи, які дозволяють позбутися радянських пережитків у системі військової організації, внести прозорість, забрати корупцію з армії і підвищити її авторитет.

На прикладі загарбання Росією території України ми переконалися, що у глобалізованому світі інформаційна війна є не менш важливою за традиційні військові маневри. Внутрішній та закордонний імідж України має бути одним із наших стратегічних активів.

### ***Об'єднуюча ідентичність***

Нам потрібно продовжувати формувати об'єднуючу концепцію національної ідентичності. Майдан показав: за свободу та демократію в Україні боролись люди різних культур.

Україна має пишатися своєю багато-

культурною спадщиною. Збереження культурної спадщини України, яка включає в себе спадщину різних народів, має бути одним з головних напрямків у демократичній Україні, бо це буде підтвердженням проголошених поглядів.

Для налагодження кращого діалогу між сходом, півднем, центром та заходом потрібно збільшити можливості для прямого контакту між людьми різних куточків України і через безпосереднє знайомство на спілкування між людьми запобігти виникненню та розповсюдженню шкідливих стереотипів.

Вкрай важливо, щоб культурне об'єднання України супроводжувалось національними інфраструктурними проектами, які сполучатимуть усі куточки України. Це неправда, що Україна є бідною країною. В нас багато ресурсів, але постійно відбувався грабунок.

### ***Стала економіка***

На сьогоднішній день на часі декілька важливих реформ в економіці. Передусім, звісно, це викорінення корупційних схем у міністерствах, відомствах, КМУ, в державі загалом.

Чи вкладатиме інвестор свій капітал, якщо для ведення бізнесу потрібно заплатити «відкат» в розмірі 80-100% вартості робіт, послуг?

Інший напрям реформ – легалізація заробітних плат. За різними підрахунками, до 80% виплат всіх заробітних плат в Україні здійснюється із порушенням законодавства. Звідси недофінансування Пенсійного фонду України, збільшення дефіциту Державного бюджету України, низьке фінансове забезпечення соціальних фондів України.

Проблеми в економіці, насправді, легко виправити, для цього вже на сьогодні наявні всі необхідні ресурси. Відсутній лише контроль за виконанням. Поборовши корупцію у державних органах,

зробивши їх роботу прозорою, можна досягнути розбудови бізнесу, створення середнього класу та наповнення місцевого та державного бюджетів.

### ***Як починати будувати нову Україну?***

Перш за все, нам усім разом потрібна правова та справедлива країна, де панує людська гідність, людські права та свободи, рівність можливостей. Все це нам НЕ подарує влада. Теж саме стосується вищеперелічених принципів: прозорості, спільної відповідальності, національної безпеки, об'єднуючої національної ідентичності, сталої економіки. Все це ми зможемо здобути САМІ.

Починати будувати нову Україну потрібно найперше через активну громадянську позицію: вимагаючи присутності громадян у наглядових радах інфраструктурних проектів, культурних конкурсів, засіданнях органів самоврядування, проведенні екзаменів, вступів, виборів ректорів та директорів навчальних закладів. Якщо медичні чи освітні установи, наприклад, хочуть залучити благодійні внески, ми маємо вимагати створення прозорих банківських рахунків, оприлюднення звітів використання цих коштів, проведення соціальних аудитів. Якщо ми йдемо голосувати на виборах, ми маємо допитувати кожного кандидата про його позиції, освіту, світогляд, а не обирати будь-кого. В цьому полягає і прозорість і спільна відповідальність. Від цього залежить і наша злагода і наше бачення самих себе, наш вигляд у очах світу і наше процвітання. Молоді втрачати найбільше і вона має лідувати.

Починати нову Україну потрібно не чекаючи на те, чи інше рішення влади, а вимагаючи змін у передбачений законом спосіб. Ці механізми у нас є вже, на цю хвилину, вже зараз. Не можна боятися влади, бо її творцями, її генераторами, її джерелом є МИ, а не навпаки.



**Валерій Панько,  
м. Біла Церква**  
Випускник програми  
**Open World 2006**

*Єднаймося, бо ми того варті!*

Скільки було розмов про необхідність змінити правила життя, негайне створення гарантованих запобіжників концентрації абсолютної влади в одних руках? Багато. Чим закінчилося? Принципово нічим: у Верховній Раді знову продовжилась практика "піаністів", а ми починаємо гратися у вибори. Вп'яте готуємося обирати Президента, який має лише права і не несе будь-якої відповідальності.

Відомий соціолог Ірина Бекешкіна нещодавно вказувала: "Насправді проблема не в тому, хто буде керувати Україною після відставки Януковича чи Азарова. Потрібно терміново трансформувати Україну в нормальну, цивілізовану, демократичну країну, в якій народ матиме важелі впливати на будь-які рішення влади і без Майдану. Адже революції виникають там і тоді, де не працюють механізми демократії".

Переконаний, що вказана трансформація має здійснюватися на філософському ґрунті культури і справедливості. На думку українського історика,

філософа і гуманіста XVI століття Станіслава Оріховського-Роксолана, «справедливість – це душа держави, головна чеснота, на основі якої мають вирішуватися всі питання. В істинній державності найбільшою цінністю є людина, захищена законом».

А щодо культури найточніше висловився культуролог, голова Асоціації музеїв і галерей Зеновій Мазурик: "Управляти модернізаційним процесом складніше, ніж розставляти на відповідальні пости неграмотних управлінців, але «своїх» відданих функціонерів. У такому процесі роль культури має вийти за межі галузі. Культура як модернізаційний чинник інтегрує і збалансовує всі види суспільної діяльності, урівноважує свободу відповідальністю, творить культурні обмеження. А без цього неможливий рух у краще майбутнє".

Отже, сьогодні нам конче потрібно сформулювати спільне для 46 мільйонів українців бачення майбутнього своєї країни. Тобто, сформувати соціальне замовлення для майбутньої стратегії розвитку країни, а також ПРАВИЛА СПРАВЕДЛИВОГО ЖИТТЯ в інтересах громадян і держави в цілому. Плюс гарантії їх неухильного виконання усіма громадянами, незалежно від посади чи майнового стану.

Це той ґрунт, на якому зросте порозуміння Сходу і Заходу, Півдня і Півночі, минулого і майбутнього, бізнесу і влади. А також зробить безглуздими керовані політтехнологіями виборчі маніпуляції. Лише після цього можна думати, хто буде тими менеджерами, які організують втілення наших побажань. Починаючи з Гаранта Конституції.

Нагадаю, що кожен з чотирьох Президентів з усіх сил протидіяв унормуванню механізму імпичменту. І жодна політична сила не проявила потрібної наполегливості після обрання до Верховної Ради. Значить, принципові зміни мають відбутися до виборів.

Маю конкретні пропозиції, але спочатку ліричний відступ.

Колись знайома розказала історію, як за одну хвилину в молодій родині запанував мир і спокій: дружина застосувала прийом «праска в голову» у відповідь на спробу рукоприкладства чоловіком. Давайте запасемося своїми прасками і попередимо, що будемо обирати Гаранта Конституції та депутатів Верховної Ради лише за умов:

Поширення дії Кодексу законів про працю на депутатів Верховної Ради у частині позбавлення депутатського мандата за прогул.

Безумовного виконання вимог Конституції про персональне голосування через механізм автоматичного позбавлення мандату при документальному підтвердженні голосування за іншу особу. Достатньо поставити шість-вісім ВЕБ-камер і не морочити голову з системою «РАДА-3, чотири чи п'ять...»

Прийняття пакету законів про імпичмент Президента.

Прийняття прозорого і системного Виборчого Кодексу з механізмом суворого і автоматичного покарання винних у порушеннях цього кодексу.

Впровадження автоматизованої технології проведення виборів, створеної нашими науковцями. Її використання гарантуватиме прозорі, чесні та дешеві вибори.

Запровадження механізму відповідальності кандидатів на виборах за невиконання передвиборчих обіцянок-цянок.

Усунення підґрунтя корупційної економіки за наступним алгоритмом:

- затвердити Антикорупційну стратегію України на 2014-2017 роки

- (пропоновану коаліцією громадських організацій)
- прийняти закони
- про націоналізацію
- про заборону використання офшорних схем при веденні підприємницької діяльності в Україні
- визначити не більше 2 місяців для переведення зарубіжних офшорних активів в Україну
- по закінченні цього терміну визнати протизаконним ведення бізнесу в Україні з використанням офшорних схем, націоналізувати підприємства, створені офшорними компаніями чи за їхньої часткової участі

Всі законодавчі акти, прийняті Верховною Радою України з порушенням Конституції (голосування за відсутніх депутатів), мають бути переглянуті новим складом демократично і чесно обраного Парламенту.

Прийняття Закону «Про безумовну відповідальність посадових осіб за свої рішення, дії чи бездіяльність», умовно «Закон Честі». Де буде визначений автоматичний механізм кримінальної та фінансової відповідальності без виключень та послаблень. Причому рівень відповідальності має відповідати рівню займаної посади чиновника і його доступу до ресурсів чи впливу на прийняття рішень. Це може стати ключовим елементом Нового Курсу Нового Рувельта для України.

І жодних посилань на "революційну доцільність"! Це буде тестом на чесність політиків.

Тепер спробую зібрати в купу думки на тему «правила життя» на рівні громади. Знову почну з ґрунту, на якому зросте нова демократія:

# ЛОГІЧНА МОДЕЛЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ЖИТТЯ У ГРОМАДІ



Як «виростити» місцеву демократію? Ще 2007 року в Європейській Стратегії Інновацій та Доброго Врядування на Місцевому Рівні були визначені 12 принципів доброго демократичного місцевого врядування. Базуючись на цих принципах, формулюю правила:

- Права людини ефективно захищаються не лише уповноваженим у Києві, а й у громаді
- Посадові особи виконавчих органів несуть жорстку та безумовну майнову і адміністративну відповідальність за свої рішення, дії чи бездіяльність
- Витрачання бюджетних коштів здійснюється виключно у відповідності до Бюджетного регламенту, який має бути прозорим і логічним
- Впроваджена система управління якістю надання комунальних та публічних послуг виконавчими органами місцевої влади
- Забезпечений моніторинг проблем громади та їх вирішення виконавчими органами місцевої влади (умовно «Книга скарг і пропозицій»)
- Запроваджений механізм електро-



ного врядування і електронних консультацій з громадськістю

Створений чіткий механізм і критерії оцінки діяльності органів виконавчої влади загалом і конкретних посадових осіб зокрема

Створені умови для підвищення інституційної спроможності громадських організацій та розвитку соціального партнерства у громаді

Місцева виконавча влада відповідально реагує на критичні публікації та відеосюжети у ЗМІ

Міське Громадське радіо і телебачення у повній мірі та без перешкод висвітлюють громадську думку

Існує чіткий і прозорий механізм підтримки соціально відповідального бізнесу, що діє в інтересах громади.

Візуально це мені бачиться так:

## Правила справедливості для громади



Якщо ми втілимо ці правила життя в усій Україні, – матимемо нову державу. Без крові, потрясінь і страждань людей. Адже майбутнє України твориться не лише на київських вулицях і Майданах, а й у кожному місті, селищі чи селі, на вулиці чи вуличному кварталі, в родині, в решті-решт. І з цих персональних майбутніх складається мозаїка держави.

Ми заслужили право називатися народом, а не електоратом чи біомасою. І

висувати вимоги до майбутнього Президента чи депутатів, а не слухати казочки політтехнологів, як ми гарно заживемо при Гаранті Імярек.

Тож еднаймося і починаємо будувати нову політику в новій країні.

***Ми того варті!***

## Цитати

### **Олег Нестеренко, Харків** **Випускник програми FLEX 2001-20002**

Відомий американський прагматик Джон Дьюї якось сказав: “мистецтво є найкращою формою спілкування”. В цій сфері сучасним українцям вже є чим пишатись, і, на щастя, зараз відомі діячі культури беруть активну участь в побудові громадянського суспільства. Святослав Вакарчук, Руслана Лижичко, Сергій Жадан слугують рольовими моделями для багатьох і працюють на примирення між українцями сходу та заходу.

Юрій Шевельов зазначав: «роль мистецтва — може, єдина його справжня роль — показувати людям їх майбутнє». Очевидно, що в нашій країні буде проведено багато музичних та мистецьких фестивалів (в Києві вони вже проводяться в великій кількості), знято документальні та художні фільми, написано численні книжки та створено яскраві художні композиції. Нові витвори мистецтва не тільки об'єднують націю, але і сформують певну культурну базу, на котрій буде зростати ціле покоління творчих та позитивних українців, а це означає, що відмінностей у цінностях та світогляді буде менше.

\*\*\*

### **Наталя Костюченко, Одеса** **Випускниця програми UGRAD**

На квітучій, у віршах оспіваній Україні живе понад 18 різноманітних національностей. Це і болгари, і білоруси, і турки, і вірмени, і євреї і навіть гагаузи. Ми такі різні: у кожного свій Бог, своя мова, своя культура, пісні, легенди, національні герої, звичаї, але нас об'єднує земля, на якій ми живемо.

Ми такі різні, але потрібні одне одному.

\*\*\*

### **Оксана Знак, м. Львів** **Випускниця програми FLEX 2012-2013**

Революція згуртувала нас заради єдиної ідеї – вільної та щасливої України для нас, для українців. Зараз ми маємо можливість втілити ці ідеї в життя. Нехай кожен українець буде першим, хто перестане брати хабарі, смітити на вулиці, розкрадати бюджет і ми одразу відчуємо зміни. Нам потрібно змінити свою свідомість, ставлення до України та зламати звички які зупиняють нас на шляху до перетину цієї межі. Нехай кожен українець зробить впевнений крок з вірою у майбутнє і закладе свій фундамент нової держави. Слава Україні!

\*\*\*

## **Олександр Світич, м. Павлоград Випускник програми UGRAD**

Україна знаходиться на унікальному порозі змін. Щиро бажаю, щоби кожному прийшло усвідомлення того, що спільний дім, в якому ми живемо, необхідно перебудувати спільними зусиллями. Як відомо, шлях довжиною в тисячу миль починається з першого кроку. Це означає, що будь-який вчинок, навіть самий незначний, зроблений від серця для розвитку Батьківщини, не пропаде дарма. І саме так, за допомогою зусиль кожного, ми зможемо реалізувати економічний, політичний і культурний потенціал нашої країни.

\*\*\*

## **Олексій Погорелов, м. Київ Випускник програми “Community Connections”**

Ми, медійники, як ніхто інший маємо розуміти, що журналістів та ЗМІ використовують для ведення війни. І ми першими маємо заохлити нашу зброю, перевести свою техніку на мирні рейки. Ми мусимо допомогти людям побачити перспективи, намалювати їм майбутнє, якого захочеться досягти власною працею та без допомоги «чарівного дядька». Немає такого дядька, і ніколи не було! Потрібно бачити мету і прагнути її досягти. І все буде!



**Американські Ради з міжнародної освіти: ACTR/ACCELS** - організація, яка проводить в Україні конкурсні програми, що фінансуються урядом США, організовує для випускників цих програм конференції та семінари на допомогу їхньому професійному розвитку та спілкуванню, забезпечує роботу Консультаційного центру з освіти в США та проводить



**Київський ресурсний центр для випускників (ARC)** адмініструється Американськими Радами з міжнародної освіти (ACTR/ACCELS) за підтримки державного департаменту США. Ресурсний центр працює з метою зміцнення діяльності випускників американських програм обміну.

**Український Центр Злагоди** – це громадяни, інспіровани ідеєю віднайдення міжрегіональної злагоди в Україні шляхом діалогу. Ми створюємо платформу для обговорення та вирішення низки питань, які наразі стоять перед суспільством.

Попри виклики сьогодення, ми є заможними вірою в єдину, незалежну Україну та її людей і закликаємо всіх охочих гуртуватись.



**Долучайтесь!**

<http://concordance.org.ua>  
[info@concordance.org.ua](mailto:info@concordance.org.ua)

